

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง กระบวนการของฝ่ายตุลาการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ถูกละเมิดโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายศึกษาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 264 กรณีศาลเห็นเองในวิทยานิพนธ์นี้ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประเทศไทยว่ากระบวนการของฝ่ายตุลาการมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างไร

ทั้งนี้โดยศึกษาจากการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจากต่างประเทศ คือ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมัน ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่นว่าเป็นแบบใด สามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด และศึกษาว่ากระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในประเทศไทยที่มีอยู่ปัจจุบันว่าศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหารมีคำวินิจฉัยที่ผ่านมาให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างไร ตลอดจนบทบาทของศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหารที่เห็นเองว่าดีที่พิจารณาขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางข้อเสนอในการปรับปรุงการดำเนินงานให้สามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ

จากการศึกษาพบว่า รัฐธรรมนูญปีพุทธศักราช 2540 ได้รับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างมากมาย ตั้งแต่มาตรา 26-มาตรา 65 รวม 40 มาตราและมีองค์ก่เกิดขึ้นใหม่ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง เพื่อดำเนินการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวซึ่งเดิมบทบาทของฝ่ายตุลาการในการคุ้มครองมีเพียงแต่ศาลยุติธรรมและศาลทหาร แต่เนื่องจากศาลทหารเป็นองค์ก่ที่พิจารณาความอาญาของข้าราชการฝ่ายทหารเท่านั้น ประกอบกับการดำเนินงานยังมีสายการบังคับบัญชาจึงไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริงจึงมีแต่เพียงศาลยุติธรรมเท่านั้น ที่สามารถแสดงบทบาทได้อย่างเต็มที่ซึ่งศาลยุติธรรมก็เน้นหนักในคดีทางแพ่งและทางอาญาเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีศาลปกครองจึงเสมือนเป็นการอุดช่องว่างและเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีข้อพิพาทกับหน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการในช่องนี้ได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาภาพรวมก็ถือว่าองค์ก่ในกระบวนการของฝ่ายตุลาการสามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งคือรูปแบบ แต่ในสาระของบทบาทฝ่ายตุลาการในการดำเนินการยังมีปัญหา คือ ตุลาการส่วนมากยังติดอยู่กับตัวบทกฎหมายที่บัญญัติติดอยู่กับการตีความที่กำหนดโดยตัวอักษร มิได้มองทะลุถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน นอกจากตุลาการแล้วผู้ที่ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ ทนายความ หรือแม้แต่คู่ความก็ยังสับสนและไม่มั่นใจ

ในความใหม่ของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ประกอบกับการรับรองสิทธิและเสรีภาพตามมาตราต่าง ๆ ไม่มีสภาพบังคับ คือ เหมือนกับการเขียนลอย ๆ เมื่อไม่มีสภาพบังคับบัญญัติไว้ชัดเจน เช่น บทลงโทษของกฎหมายแพ่งหรือกฎหมายอาญา จึงทำให้ไม่กล้าที่จะตีความ ดังนั้นการที่ศาลจะหยิบยกขึ้นมาเห็นเองจึงเป็นเรื่องที่แทบจะเป็นไปไม่ได้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการแสดงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและจากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนนักวิชาการ จึงมีข้อเสนอแนะในประเด็นทัศนคติของผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ประเด็นการเสนอเรื่องของกลุ่มความในช่องทางอื่นที่ประชาชนสามารถเสนอเรื่อง สู่ศาลรัฐธรรมนูญได้หรือสามารถเสนอได้โดยตรง ตลอดจนองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบถึงควมมีสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ เพื่อความมั่นใจในระดับหนึ่งซึ่งหากดำเนินการตามข้อเสนอแล้วก็เชื่อได้ว่า กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยสามารถที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างแท้จริงสมกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ และเพื่อเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากลเช่น นานาประเทศที่ตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันอย่างแท้จริง

Abstract

The purpose of the study on the Judicial Process and the Protection of the Rights and Liberties of the People violated by the Act of Law: The Study from section 264 of the Constitution of the Kingdom of Thailand (Interim) B.E. 2540 (1997) in accordance with the court by itself is of the Opinion that. is to study the roles of judiciary and the judicial processes in protecting the rights and liberties of the people.

The study examined the patterns of the protection of the rights and liberties of the people in 4 foreign countries-France, German, United States and Japan, the protecting capability, and the processes of protecting the rights and liberties of the people in Thailand. For Thailand, the study comprised the examining of the roles of the constitution court, the law courts, the administrative court and the military court; the judicial processes; the judgments they made in the past; and how the processes and the judgments protect the rights and liberties of the people. The study also considered the views of the law courts, administrative court and military court on whether and how their roles and the judgments they made in certain cases conflicted with the charter, as the means of improving the conduction for protecting the rights and liberties of the people in accordance with the spirit of each charter. The finding is as follows.

The Constitution of the Kingdom of Thailand (Interim) B.E. 2540 (1997) immensely grants the rights and liberty of the people by endorsing them in 40 articles - from article 26 to article 65. The charter allowed the establishment of new public bodies e.g. the constitution court and the administrative court to protect those rights and liberties. In the past, there were only the law courts and military court that conducted the judicial process. The military court considers only the cases involve with military officials, and on hierarchical basis, so it is unlikely said that this court is truly capable to protect the rights and liberties of the people . While only the law courts play the protection role, they focus more on civil suits and criminal cases. With the establishment of the administrative court, it is likely that the loopholes are closed and there is an opportunity for the people who have a dispute, which is not relevant to a civil suit or a criminal case, with a state agency to take a legal action through this channel. From this perspective, it

seems that the overall setting of the judiciary is able to fully protect the rights and liberties of the people. However, there are problems in the judicial processes. They are the judges, who literally interpret the law without recognizing the spirit of the charter, which aimed at endorsing and protecting the rights and liberties of the people; and the judicial practitioners e.g. the police, attorneys/prosecutors, lawyers and litigants who are still confused and have no confidence in the new of the law related to the right and liberty protection. Moreover, the comprehensive enforcement, like the civil and criminal enforcements, was not available when the articles were endorsed makes them airy writing and discourages judicial practitioners to interpret them. Thus, it is almost impossible for the courts to consider the law suit.

This thesis discloses the problems through the interviews with judicial practitioners and academics, and by analyzing the data gathered from the interviews. The suggestions in respond to the finding are in the areas of judicial practitioner's attitude toward the protection of the rights and liberties of the people; the direct and indirect channels of submitting a litigant's suit to the constitution court; and an agency or a body for reviewing the rights and liberties of the people to lift up confidence to a certain level. The conductions undertaken in accordance with the suggestions are believed to enable judicial processes in Thailand to truly protect the rights and liberties of the people. Consequently, the judicial processes will meet the spirit of the charter and universal standard like several countries that recognize the human's integrity and equality.